

Genel Yayın Yönetmeninden...

Merhaba,

1944 yılında Karl Polanyi, XIX. yüzyılın pazara dayalı sanayi toplumunun eleştirisini yaptığı baş eseri Büyük Dönüşüm'ü yayınladığında adeta bir kehanette bulunurcasına şu isabetli teşhisi yapıyordu: *"Pazar ekonomisinin insanoğlunun ve doğal çevresinin tek hakimi olmasına izin vermek, toplumun çöküşü ile sonuçlanmaya mahkûmdur."* Ancak Polanyi, böyle bir yıkımın savaş sonrası dünyasında gerçekleşmeyeceğini söyleyerek yüreklere su da serpiyordu: *"Ulusal ölçekte şahit olduğumuz gelişme, ekonomik sistemin toplumun kurallarını belirlemeyi bırakmış olduğu ve toplumun sisteme galebe çalmasının artık garantiye alınmış olduğudur."*

Ne var ki, aradan geçen yıllar Polanyi'nin iyimserliğini boşa çıkardı; neoliberalizmin temel hareket noktası, pazar mekanizmasının insanların kaderini belirlemesi gerektiği oldu. Ve neoliberalizm küçük, görünürde hiçbir etkinliği olmayan bir gruptan dogmatik bir doktrine, ruhban sınıfına, yasa koyucu kurumlarına, hatta belki hepsinden de önemlisi, günahkâr kulları cezalandıracak cehennemi bile olan bir dünya dinine dönüştü. İşte o cehennemin alevleri Türkiye'yi de sarmış durumda. Hem de kısıklıvrak. Ve gide rek alevlerin şiddetini daha da artıracakını kestirmek de mümkün.

Alevleri bir ateş topuna çevirecek gelişme eksenlerinden biri de *"yeni-den yapılandırma adı altında memur ve işçilerin işlerine son verilmesi gayretleri"* olacaktır.

Konu ile ilgili değerlendirmeyi Sevgili Hocamız **Prof. Dr. Mümtaz SOYSAL**'ın **22 Mart 2002** tarihli köşe yazısına bırakalım:

Boynu Büküklüğün Sınırı

Eskiden “tenkijat” denirdi. Arapça “eksi” demek olan “nâkıs” kökünden geldiği için bugünkü dilde “eksiltme” diyebilirsiniz. Tenkijat, Osmanlı döneminden beri yönetimde reform, düzeltme, tasarruf gibi kavramlar söz konusu edildiğinde akla gelen ilk çaredir: Memur ve işçi sayısını eksiltme, insanları kapı önüne koyma.

Çoğu zaman da, akıllara gelebilen tek ve son çaredir bu. Başkası düşünülmez; tenkijatla herşey düzelecek sanılır. Yönetim yapısını değiştirme, çalışma yöntemlerini iyileştirme, hele “adam azaltma yerine hizmet ve ürün artırma” akla gelmez. Sanki işler tamammış da personel çokmuş gibi.

Memurunuz ya da işçiniz fazlaysa, onları atıp emekli ordusuna katma ve üreticilikten çıkarıp tüketiciliğe düşürme yerine, eksik görev ve işlere kaydırarak hizmeti ve üretimi artırma daha akıllıca değil midir?

* * *

Şimdi, ülkeye çekidüzen vermeye gelmiş üçüncü sınıf birkaç sözde uzman “Kamuda çalışanların üçte biri işten çıkarılmazsa bir milyar dolarlık ek krediyi vermeyiz” dediği için yine kollar sıvandı. “Atıl istihdam” konusunda Yüksek Denetleme Kurulu ile Dünya Bankası’nın yaptığı çalışmalarla yetinmeyen IMF’liler, bu bakımdan hükümete yol gösterecek bir “Yönlendirme Komitesi” kurulsun istemişler. Onların önünde elpençe divan duran koskoca Hazine Müsteşarlığı görevlileri “emriniz olur” deyip itiraz etmeden işe başlamışlar. Çeşitli kuruluş temsilcilerinden oluşan Komite KİT’leri teker teker dolaşıp tarayarak işten atılacakların sayısını belirleyecekmiş.

“MEHTAP Raporu” diye bilinen “Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi”nde “tenkijat”la ilgili olarak neredeyse kırk yıl önce rahmetli Profesör Tahsin Bekir Balta’nın yazdırdığı bilgece satırları olsun okumadan.

Mevcut bürokrasi yetmezmiş gibi, bir de “işçi atma bürokrasisi” kurarak.

* * *

Burası sömürgelikten yeni çıkmış bir Afrika ülkesi midir ki, devlette görevli iyi yetişmiş insanlarımız dıştan akıl vermeye gelenler karşısında bu durumlara sokulmaktadır?

Ya da o insanlarımız, “Bu iş böyle olmaz, şöyle olur” diyerek kendi bilgi ve donanımlarını devreye sokamayacak kadar sünepe midirler?

“Paranın gözü kör olsun” deyip herşeyi ekonominin batmışlığına, devletin muhtaçlığına, borç ödemek için kredi bulma zorunluluğuna bağlayamazsınız. Boynu büküklüğün de durması gereken bir sınırı olmalı.

O sınır, bu yoksul halkın parasıyla içte ve dışta okutularak yetiştirilmiş insanlarımızın yabancılara her dedikini yapmaya başladıkları sınırdır.

234. sayıda buluşmak üzere hoşçakalın, sağlıklı kalın.

Aydınlık bir Türkiye ve dostluk dileklerle.

Dr. Serdar ŞAHİNKAYA